

POVEDKOVO DOLOČILO IN POVEDKOV PRILASTEK – RES DVE RAZLIČNI SKLADENJSKI FUNKCIJI?

Mojca Schlamberger Brezar

Filozofska fakulteta, Ljubljana

UDK 811.163.6'367.335.2

Povedkovo določilo ob nepolnomenem glagolu v različnih evropskih jeziki predstavlja običajno funkcijo, ki jo zasedajo besede različnih besednih vrst, najpogosteje pridevnik ali samostalnik. To določilo lahko stoji ob glagolu *biti* in običajno ob osebk, lahko pa tudi pri drugih nepolnomenemskih glagolih, torej je lahko imenovalniško ali v katerem drugem sklonu. V Toporišičevi slovnici (Toporišič 1976, 2000) se ob funkciji povedkovega določila po Breznikovem zgledu (Breznik 1934) pojavi še funkcija povedkovega prilastka. Obe skladdenjski funkciji, med katerima profesor bolj ali manj jasno opredeljuje razliko, sta predstavljeni z istimi izraznimi sredstvi. V članku obravnavamo obe funkciji in dodajamo elemente, ki pripomorejo k njuni jasnejši semantično-logični opredelitvi.

slovenska slovnica, povedkovo določilo, povedkov prilastek, prisojanje, nepolnomen-ski glagol

The predicate complement (subject verb complement or subject object verb complement) is a typical syntactic function, usually filled with an adjective or a noun. It appears with a linking verb *be* (copula) or any other stative verb that must be used with a complement expressing a similar function of renaming or describing a subject or a direct object. In Jože Toporišič's grammar (1976, 2000) there are two similar functions that seem to be explained by the same expressive means: the essential predicate complement (subject object complement) or *povedkovo določilo* and, following Breznik's definition (Breznik 1934), the non-essential predicate complement (subject object complement) or *povedkov prilastek*. This article clarifies the limits between the two functions and adds some elements for their more accurate semantico-logical presentation.

Slovene grammar, subject complement, subject object complement, predication, copula, stative verb

1 Uvod

Toporišičeva slovnica (1976) je po izročilu¹ prva znanstvena slovnica slovenskega jezika.² Zametki segajo v leta nastanka učbenikov *Slovenski knjižni jezik 1–4* (1965–1970), ko je profesor v opis jezika začel vnašati elemente strukturalistične

¹ Tako vsaj so konec 80. let predavali študentom slovenskega jezika s književnostjo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani; s tem so bile vse prejšnje slovnice implicitno označene za »neznanstvene«.

² Leta 1975 je sicer izšla slovenska znanstvena slovnica v francoščini z naslovom *Essai de grammaire slovène*, katere avtor je Claude Vincenot. Slovnica je urejena po Tesnièrejevem modelu strukturalne sintakse. Toporišič je napisal kritiko, kjer jo obravnava kot »Poskus slovnice slovenskega jezika« (Toporišič 1982: 389, opomba).

slovnice s poudarki na skladenjskih funkcijah. Pri tem je glede na obstoječe slovnice uvedel nova poimenovanja skladenjskih funkcij, nekatera v skladu s sodobnim mednarodnim jezikoslovjem, druga v skladu s tradicijo opisov pri nas ali na tujem. Dve od njih, funkcijo povedkovega določila in povedkovega prilastka, ki sta bili sicer do tedaj omenjeni, a ne natančno razmejeni, bomo obravnavali v nadaljevanju.

2 Funkcija povedkovega določila in povedkovega prilastka v *Slovenski slovnici* (Toporišič 1976, 2000) in *Enciklopediji slovenskega jezika* (Toporišič 1992)

Funkcijo povedkovega določila po splošni definiciji, ki je konsenzualno sprejeta v različnih jezikoslovnih pristopih, zasede beseda ali besedna zveza, ki z glagolom *biti* ali drugim nepolnopomenskim glagolom poimenuje ali opisuje osebek ali predmet povedi (Riegel idr. 1994; Quirk idr. 1985), običajno s pridevnikom ali samostalnikom, kot v naslednjih primerih:

- 1) Janez je mrtev. Janeza so proglasili za mrtvega.
- 2) Janez je predsednik. Janeza so izvolili za predsednika.

Prvi del primerov se nanaša na osebkovo, drugi na predmetno strukturo, poimenovana sta bodisi kot osebkovo/predmetno dopolnilo (*complement* v angleški (Quirk idr. 1985), *attribut* v francoski slovnici (Riegel idr. 1994)). Pri Toporišiču je semantični del definicije manj izpostavljen, funkciji povedkovega določila in povedkovega prilastka dobita predvsem skladenjsko-oblikoslovno opredelitev, kot sledi v *Enciklopediji slovenskega jezika* (Toporišič 1992) in *Slovenski slovnici* (Toporišič 1976, 2000).

Povedkovo določilo je v *Enciklopediji slovenskega jezika* (Toporišič 1992: 200) opisano kot:

stranski stavčni člen, t. j. neglagolski del povedka ob pomensko nepopolnem glagolu kot vezjo, npr. *Pralo nas je, da smo bili mokri do kože. Nehal se je jeziti za vsako reč.*

Ena vez ima lahko zloženo povedkovo določilo: *Postal je ves mehak. Moral boš začeti misliti s svojo glavo. Lahko bi me bili pustili govoriti do konca.* Strogo gledano, je povedkovo določilo tudi opisni deležnik zloženih glagolskih oblik: *Mislil sem oditi. Tako mi je bilo naročeno. Razstava bo gotovo uspela.* (vendar osebne zložene glagolske oblike večinoma obravnavamo kot nezložene: [...]).

Navedek iz *Slovenske slovnice* (Toporišič 2000: 612) pa povedkovo določilo opredeljuje na naslednji način: »povedkovo določilo imajo pomensko nepopolni glagoli ali pomožniki«. Našteti so *biti*, *postati*, *imeti*, druge vrste pomožniki *zdeti se*, *videti*, *izgledati*, *ostati*, *izkazati se*, *pokazati se*, naklonski glagoli *moči*, *hoteti*, *morati*, *smeti*, fazni glagoli *začeti*, *nehati*, frazni glagoli, povedkovnodoločilne zveze *postaviti se v krog*, *razpasti v prah in pepel* idr.

Vidimo, da prihaja med obema definicijama do razhajanj. Definicija v *Slovenski slovnici* je natančnejša, vendar pogrešamo ustrezno razčlenjenost primerov. Hkrati pa vključuje še glagolska dopolnila, kot so nedoločniki in deležja ipd., ki so v resnici del sestavljene glagolske oblike in kot taki semantična enota, torej ni nobene potrebe po

njihovem členjenju (npr. *lahko pride – mora priti; je delal – dela*, ne nazadnje tudi tvorno-trpna pretvorba *naročim – mi je naročeno*). S temi primeri se na tem mestu ne bomo ukvarjali, ker za samo opredelitev funkcije niso relevantni in bi zahtevali bolj poglobljeno analizo. Naše opažanje naj bo, da definicija vključuje le primere s povedkovim določilom pri osebk, ne pa pri predmetu, kot sta v 1) in 2) prej oba druga dela primerov.

Če vzamemo pod drobnogled še funkcijo povedkovega prilastka, je ta v *Enciklopediji slovenskega jezika* (Toporišič 1992: 200) definirana kot:

Iz povedkovega določila drugega stavka prilastek k odnosnici prvega, npr. *Sava teče motna*. ← *Sava teče, je motna; Steklenice vračajte oprane*. ← *Steklenice vračajte, bodo naj oprane. Poznala sem te reveža; Napravil si jo je za sužnjo; Poznan je bil kot poštenjak; Spoznal jo je za zanesljivo osebo. Sprejemali smo te tudi, ko si bil še revež.*

V *Slovenski slovnici* (Toporišič 2000: 618–619) je povedkov prilastek definiran kot del smiselnega in pomensko popolnega stavka »iz povedkovega določila drugega stavka prilastek k odnosnici prvega«, npr. *Sava teče motna* (*Sava teče – je motna*).

Ta definicija je podana z navedki, ki ustrezajo definiciji zgoščevanja stavčnih členov in so neobvezna sestavina povedka, kot je na primer *Sava teče motna* (*Sava teče – je motna*), pa tudi takimi, ki so v slovnica pred Toporišičem naštetih kot nepopolni glagoli in kjer gre za povedkovo določilo v neimenovalniški obliki: *Vzgojili so ga za poštenega državljana, Imenovali so ga za tajnika, Izvolili so ga za predsednika* (Toporišič 2000: 619). Taka definicija za uporabnika ni transparentna, razen če je ne razumemo v smislu, da je profesor strogo ločil med povedkovim določilom, ki se pojavlja le ob imenovalniku, in povedkovim prilastkom, ki ga dobimo ob odvisnih sklonih. Na tem mestu bi potrebovali dodatno členitev primerov, ki bi jasno potegnili mejo med obveznimi in fakultativnimi sestavinami.

Povedkovo določilo in povedkov prilastek se pojavita tudi v poglavju *Skladnja* in sta oba opredeljena kot nesamostojna stavčna člena. Povedkovo določilo je po Toporišičevem navedku

tak nesamostojni stavčni člen, ki se rabi ob pomensko nepopolnih glagolih stanja in poteka, npr. *biti, imeti, postati*. [...] Povedkovo določilo je torej del povedkove besedne zveze: glagol ob njem se imenuje vez ali kopula. Obstajajo tudi bolj zapletene vezi, kot so zgoraj navedene, med drugim tudi glagoli z oslabljenim pomenom. (Toporišič 2000: 557)

Medtem ko je povedkov prilastek

tisti nesamostojni stavčni člen, ki naknadno pojasnjuje kak samostalni (ali samostalniško besedno zvezo) v vlogi osebk ali predmeta (ali pa tudi določenih vrst prislovnega določila). Izraz naknadno pomeni, kakor je že nakazano, da povedkov prilastek lahko razvijemo v samostojni stavek ob glagolu *biti* [...] (Toporišič 2000: 557)

Vidimo, da sta definiciji v določenem delu (ki zadeva glagol *biti*) prekrivni, žal pa ne izvemo več o tem, kateri glagoli lahko imajo oslabljen pomen. Lahko le ugibamo, ali gre tudi tam za nepopolne glagole, ki jih Toporišič v *Enciklopediji slovenskega*

jezika (1992: 193) opredeli kot pomožne in mednje šteje glagole obstajanja, nasklonske in fazne glagole, ali kot glagole, ki potrebujejo določilo v nekaterih od svojih rab, npr. *delati, delati se kakšnega/koga/kaj*. Hkrati je sama definicija do neke mere tautološka: povedkovo določilo je določeno kot tako, ki je del povedkove besedne zveze z glagolom, vezjo ali kopulo, pomožni glagol pa je tisti, ki ob sebi zahteva povedkovo določilo (prav tam). Pogrešamo tudi omembo povedkovega določila, ki se ne nanaša na osebek, ampak na kak drug sklon, in ki je v prejšnjih slovnicaš še obstajal (več primerov je navedenih v nadaljevanju v tretjem razdelku), in njegov odnos do novo vpeljanega povedkovega prilastka, ki je prav tako neobvezna funkcija in pri katerem so primeri podani tako za polno- kot nepolnopomenske glagole (npr. prej sta pod isto funkcijo prilastka obravnavana *motna* iz *Sava teče motna* in *za tajnika* iz *Izvolili so ga za tajnika*, hkrati pa tudi povezave med sestavinami v funkcijah povedkovo določilo in povedkov prilastek, ki so na površini videti povsem enakovredne. V nadaljevanju se bomo pomudili pri vprašanju, kakšna je razvrstitev te funkcije v slovenski slovnični tradiciji in ali ne bi kazalo razlik med obema pomožni- ma funkcijama vseeno natančno razmejiti.

O tem vprašanju so se slovničarji pred Toporišičem že opredeljevali, zato najprej pogledjmo, kako so bile te funkcije obravnavane v slovnicaš v prejšnjih obdobjih od začetkov 19. stoletja naprej. Pred tem se ta skladenjska funkcija namreč ne pojavlja v opisih slovenskega jezika.

3 Zgodovinski pregled obravnavanja funkcij povedkovega določila in povedkovega prilastka

Po definiciji povedkovo določilo vključuje dopolnilo ob nepolnopomenskih glagolih (npr. Toporišič 2000: 557), medtem ko se povedkov prilastek pojavlja ob polnopomenskih in je neobvezna sestavina (prav tam). Funkcija prilastka kot neobvezne sestavine je bila ustrezno obravnavana že pred Toporišičem (Breznik 1934), s funkcijo povedkovega določila pa se srečamo praktično v vseh slovnicaš od konca 19. stoletja naprej.

Končnik (1886: 63) v poglavju *Vezanje dopovedka*³ z *osebkom* navaja: »Razen pomožnega *sem-biti* in njegove sestavljanke *nisem-ne biti* služijo pridevnikovim in samostalnikovim dopovedkom kot vezila tudi glagoli *ostanem, postanem, imenujem se, zovem se*.« Poleg tega tudi navaja, da ima pridevnik v tej funkciji nedoločno obliko (prav tam: 78). Iz definicije je razvidno, da Končnik identificira le povedkovo določilo v imenovalniku.

Janežič (1900: 48) za povedkovo določilo navaja: »dopovedek se neposredno veže z osebkom ali pa ju sklepa pomožni glagol *biti, sem* kot vezilo (kopula)«. Identificira tudi njegove različne oblike bodisi kot samostalniški (*Oči so zrcalo človeškega srca*), bodisi kot pridevni dopovedek (*Število naših dnij je kratko*), ki so lahko tudi v odvisnih sklonih, npr. rodilni dopovedek (*Ta hiša je mojega očeta*) (prav tam: 183), dajalniškega (*Človeku ni dobro samemu biti*) (prav tam), pa še primere s t. i. dopoved-

³ Dopovedek je takratno poimenovanje za povedek, predikat.

nikom v tožilniku pri glagolih *biti*, *imeti*, *imenovati*, *izvoliti*, *postaviti*, *spoznati* itn.: za tovariša *biti komu*, *izvoliti koga za župana*, *za zlo imeti*, *za nedolžnega spoznati* (prav tam: 210).

Breznik (1916, 1934) funkcijo poimenuje povedkovo (oziroma povedno) določilo. Za primere povedkovega določila navaja (Breznik 1934: 215):

kakor *biti (sem)* tako potrebujejo še neki drugi glagoli z nepopolnim pomenom posebnih pojasnil, ki glagol dopolnjujejo. Tako določilo se imenuje povedkovo določilo. Taki glagoli so *postati*, *nastati*, *ostati*, in povratniki *zdeti se*, *imenovati se*, *klicati* itd.

V nadaljevanju Breznik (prav tam) navaja primere za imenovalnik (*Sestra je ostala sama*), roditeljski (*Bodimo dobre volje*, *On je nagle jeze*), tožilnik (*Imenujem te prijatelja*), sklon s predlogom (*Imenovan je za učitelja*). Pod poglavjem prilastek pa navaja tudi tako imenovani povedni prilastek (prav tam: 218):

ki je lahko pridevnik (deležnik), samostalnik itd., n. pr. *Vrnil se je zdrav in vesel. S srcem obupnim je prišel domov* (Preš.), *V take misli zatopljen sem hodil danes po mestu. Našli so ga mrtvega. Ne bom ga pustil lačnega*. Samostalnik se rabi z veznikom *ko(t)* ali brez njega: *Kot značajan človek živim, kot značajan človek umrjem*. (Cankar) *Tam je služil kot učitelj. Umril je junak*. (=kot junak).

Vidimo, da je Breznik poleg povedkovega določila izpostavil tudi povedkov prilastek pri primerih, kjer določilo dopolnjuje povedek kot neobvezna sestavina. Kaže, da se je Toporišič precej zgledoval pri njem, vendar je Breznikova definicija natančnejša, saj loči primere z neobvezno sestavino, ki omogočajo transformacijo (npr. *Našli so ga – bil je mrtev*) ter jih poimenuje prilastek, od tistih, kjer povedkovo določilo kot obvezna sestavina zapolnjuje vezljivostno vrzel (npr. *Imenovan je za učitelja*).

Tudi Bunc (1940: 85) navaja povedkovo določilo pri pomožnem glagolu *biti* in nepopolnih glagolih *hoteti*, *ostati*, *postati*, *začeti*, *pričeti*:

Določilo more biti kaka besedna vrsta v poljubnem sklonu: *Učenec je priden. Orel je ptič. Zdiš se mi bolan. Izkazal se je pravičnega. Oče je nagle jeze. Te pesmi so dr. Franceta Prešerna. Mi nismo svoji, ampak božji. Imenovan je za ravnatelja. Za doktorja se uči. Otrok hoče kruha*.

Pri slovnici štirih (Bajec idr. 1964: 307) govorijo samo o tako imenovanem povednem določilu,⁴ tj. besedi, ki pomensko nepopolnemu glagolu določa pomen. Pri glagolu z nepopolnim pomenom sta še glagol in povedno določilo skupaj povedek. Ilustrirajo ga s primeri *Kruh je okusen*, *Dekleta so vesela*, *Oče je kovač*, *Sirota je ostala sama*, ki jih pojasnjujejo (prav tam): »Nekateri glagoli z nepopolnim pomenom, npr. *biti*, *postati*, *ostati*, *imenovati se*, *zdeti se*, *izvoliti za*, *imeti za* imajo navadno za sabo določilo, imenujemo ga povedno določilo.«

O teh stavkih nadalje pravijo (prav tam):

Pomen teh stavkov ni, da kdo (kaj) jè, marveč da je okusen, vesel, moj itd. V teh stavkih glagol ne pove dovolj, marveč mu vsebino določajo, dopolnjujejo druge besede

⁴ Povedkovo določilo se vseeno pojavi pri tvorjenju pridevnikov na -ov.

(pridevniki, samostalniki, svojilni zaimki, števniki, prislovi). Ta določila so v imenovalniku, roditeljski, tožilni ali v sklonih s predlogi.

Ta definicija je jasnejša kot v Toporišičevi slovnici, ne pojasnjuje pa primerov s prilastkom. S tem se je ukvarjala Breda Pogorelec (1975), ki v svojem članku *Dopolnilnik (povedkov) v slovenski skladnji* spregovori o kategoriji povedkovega prilastka kot posebne skladijske oblike, ki jo je po Brezniku (1934) zopet uvedel Toporišič v *Slovenski knjižni jezik* (1965). Poudarja predvsem stilistično vlogo prilastka, ki ga imenuje dopolnilnik, in sicer zgostitev sporočila in s tem ustvarjanje večje pomenske intenzivnosti v povedi. Breda Pogorelec (1975) navaja: »Dopolnilnik je skladijska vloga, ki neobvezno določa samostalnik prek polnopomenskega povedka, povedkovo določilo oziroma povedkov prilastek pa obvezno določa povedke nepopolnega pomena.« [podčrtala M. S. B.] Presenetljivo ugotovitev, da poleg dopolnilnika, ki naj bi bil ob polnopomenskih glagolih, obstajata še prilastek in povedkovo določilo, podpre s primeri za povedkov prilastek pri glagolih nepopolnega pomena, npr. *Postal je popustljivejši, Zdel se je vesel, Videti je bolan* (prav tam), opremljeni pa so s komentarjem: »Čeprav se zdi tu primernejša razlaga povedka s pomožnikom in povedkovim določilom ter *videti* kot naklonskim členkom.« Vsekakor Breda Pogorelec opozarja, da ta kategorija ni povsem ustrezno rešena, in po češkem vzoru predlaga poimenovanje dopolnilnik pri glagolih, ki pomenijo stanje ali spremembo stanja.

Glede na pregled lahko zaključimo, da se Toporišič zgleduje predvsem po Breznikovi opredelitvi, vendar je manj dosleden: vidi se, da povsem izpusti povedkovo določilo v drugih sklonih kot imenovalniku in se kot na nekaj posebnega osredotoča na povedkov prilastek. To lahko potrdimo tudi s pregledom rabe sklonov, kjer se je v opisih slovenske slovnice tradicionalno zaznavalo različne rabe s povedkovim določilom, te pa so zdaj izpuščene, saj npr. pri Toporišiču (2000: 268) beremo, da je funkcija povedkovega določila lastna le imenovalniku s primeri *Hrast je drevo, Hrast je zelen, Čas je odhajanje*. Povedkov prilastek srečamo pri roditeljski (prav tam: 269) s primerom *Bala se ga je preveselega* in pri tožilni (prav tam: 270) *Prijatelja sem ob vrnitvi našel pijanca* s pripisom »To je tožilnik nosilca stanja.« O povedkovem določilu piše tudi v poglavju Skladijska vloga samostalniških besed (prav tam: 314), kjer kot del povedka navede primere *Oče je delavec, Izvolili so ga za predsednika, Sin se je od vojakov vrnil cel mož*. Tu ne daje natančnejše razlage, ali gre za povedkovo določilo – torej obvezno sestavino – ali povedkov prilastek kot neobvezno sestavino.

Pri Toporišiču je torej povedkovo določilo povezano z imenovalnikom, nikjer ne omenja povezave povedkovega določila ob drugih sklonih, če pa do teh primerov pride naključno, jih obravnava skupaj s povedkovim prilastkom.

4 Ali je možno ločiti funkciji povedkovega določila in povedkovega prilastka?

V istem času je izšla tudi Vincenotova slovnica *Essai de grammaire slovène* (1975), kjer avtor obravnava povedkovo določilo tako pri imenovalniku (*l'attribut du sujet*, prav tam: 137) kakor pri drugih sklonih (*attribut de l'objet*, prav tam: 148). Za imenovalnik navaja primere (prav tam: 137) *Trubar, prvi slovenski pesnik, se je rodil*

na Raščici, *Gozdič je že zelen, Čas je zlato, Navada je železna srajca*. Pri prvem zgledu vidimo, da Vincenot sledi francoski razlagi funkcije povedkovega določila, ki na tem mestu običajno najprej obravnava apozicijo. Za roditelja daje primera *on je vesele narave, ona je slabega zdravja* (prav tam: 142), za tožilnik pa navaja *Našli so ga mrtvega, Napravil se je bolnega, Čutil se je bolnegalbolan, Dela se nevednegal neveden* (prav tam: 148).

Njegovi primeri za povedkovo določilo ob tožilniku so: *Našli so ga mrtvega, napravil se je bolnega, čutil se je bolan/bolnega, dela se nevednega*; primeri so na površini slovnično enotni, vsi s pridevnikom v rabi zaznamovalca stanja, globinsko pa lahko razlikujemo med naslednjim: na eni strani med obvezno in neobvezno sestavino v primerih *Napravil se je bolnega* proti *Našli so ga mrtvega*, ki ga lahko razvežemo v *Našli so ga. Bil je mrtev*, medtem ko je v prvem primeru *bolnega* obvezna sestavina (**Napravil se je.*). Na tem mestu moramo v razlago pritegniti tudi glagole »z oslavljenim pomenom« po Toporišiču (2000: 557), ker je opredelitev nepolnopomenskega glagola pri njem omejena na glagol biti ali druge glagole, ki izražajo stanje, fazne in modalne glagole (prav tam: 612).

Iz navajanj povedkovega določila in neimenovalniških oblik poleg ločevanja med pomenskopolnimi in nepopolnimi glagoli izhaja še nekaj nejasnosti pri poimenovanju, saj lahko med primeri identificiramo naslednje tipe glagolske vezljivosti: v primeru *Zdiš se mi bolan* povedkovo določilo prehaja na osebek v imenovalniku in vzpostavlja vez z osebkom. Tako je tudi v primeru *Peter je postal zdravnik*. V primeru *Jana je vesele narave* glagol *biti* uvaja roditeljsko dopolnilo osebka. V primeru *Dela se bolnega* se vez vzpostavlja med osebkom in tožilniškim dopolnilom, tako je tudi v primeru *Čuti se šibkegalšibek*, kjer se variantno povedkovo določilo uporablja tudi v imenovalniku, medtem ko se v primeru *Petra so imenovali za predsednika* vez vzpostavlja med predmetom v tožilniku in povedkovim določilom v istem sklonu.

Pri funkciji povedkovega določila imamo torej naslednje možne kombinacije: glagol z nepopolnim pomenom veže osebek z imenovalniškim določilom (*biti, postati, ostati*), glagol z nepopolnim pomenom veže osebek z roditeljskim (*imeti*) ali tožilniškim določilom (*delati se, čutiti se*), glagol z nepopolnim pomenom veže predmet v tožilniku s tožilniškim določilom (*imenovati se, izvoliti za* ipd.).

5 Sklep

Funkcija povedkovega določila pri Toporišiču je strogo obravnavana ob glagolu *biti* ali po njegovem poimenovanju drugih pomožnih glagolih (naklonski, fazni) z imenovalniško strukturo. Vse druge primere, kjer pomensko nepopolni glagoli zahtevajo povedkovo določilo v neimenovalniškem sklonu, srečamo med primeri povedkovega prilastka. Toporišič (1992: 200, 2000: 618–619) se v opredelitvi funkcije povedkovega določila povsem distancira od povedkovih določil, ki niso v imenovalniku, in s tem od slovenske slovnične tradicije, tudi ko nastopajo tudi ob nepolnopomenskem glagolu.⁵

⁵ To ugotavlja tudi T. Vučkovic (2012)

Naj za konec odgovorimo na vprašanje iz naslova: povedkovo določilo in povedkov prilastek sta na osnovi ustrezne opredelitve lahko obravnavana kot različni skladenjski funkciji, seveda ob upoštevanju, ali gre za povezavo z nepolnopomenskimi ali polnopomenskimi glagoli – za prve kot določilo, za druge kot prilastek. Opis povedkovega določila je tako treba ustrezno razširiti s primeri, ki vključujejo tudi določila v neimenovalniških sklonih.

Po drugi strani pa med povedkova določila ne bi šteli nedoločniških in deležniških glagolskih oblik, saj kot obvezna sestavina na ravni tvorjenja glagolske oblike predstavljajo semantično enoto, ki bi lahko bila izražena tudi enobesedno, če bi pač to v slovenščini bilo običajno, npr. *delal je* kot pretekla oblika je v nekaterih jezikih lahko tudi le ena beseda.

Literatura

- BAJEC, Anton, KOLARIČ, Rudolf, RUPEL, Mirko, 1964: *Slovenska slovnica*. Ljubljana: DZS.
- BREZNIK, Anton, 1934: *Slovenska slovnica za srednje šole*. Celje: Založba Družbe sv. Mohorja.
- BUNC, Stanko, 1940: *Pregled slovnice slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: Jugoslovanska tiskarna.
- DIK, Simon C., 1989: *Theory of Functional Grammar*. Dordrecht: Foris.
- JANEŽIČ, Anton, 1900: *Slovenska slovnica za srednje šole* (prir. Jakob Sket). Celovec: Tiskarna Družbe sv. Mohorja.
- KONČNIK, Peter, 1886: *Slovenska slovnica za občne ljudske šole*. Dunaj: Cesarsko-kraljeva založba šolskih knjig.
- CVETKO - OREŠNIK, Varja, OREŠNIK, Janez, 2007: Povedkovo določilo v naravni skladnji slovenščine. *Jezikoslovni zapiski* 13/1–2.
- POGORELEC, Breda, 1975: Dopolnilnik (povedkov) v slovenski skladnji. *Jezik in slovstvo* 20/5. 120–122.
- QUIRK, Randolph, GREENBAUM, Sidney, LEECH, Geoffrey, SVARTVIK, Jan, 1985: *A comprehensive grammar of the English language*. London: Longman.
- RÉMI - GIROUD, Sylvianne, 2007: Entre tradition logique et norme linguistique: la «mise en boîte» de l'attribut est-elle possible? Gilles Siouffi, Agnès Steuckardt (ur.): *Les linguistes et la norme: aspects normatifs du discours linguistique*. Bern: Peter Lang. 191–212.
- RIEGEL, Martin, PELLAT, Jean-Cristophe, RIOUL, René, 1994: *Grammaire méthodique du français*. Pariz: PUF.
- RIEGEL, Martin, 1981: Verbes essentiellement ou occasionnellement attributifs. *L'Information Grammaticale* 10. 23–27.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1982: *Nova slovenska skladnja*. Ljubljana: DZS.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1992: *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Mladinska knjiga
- TOPORIŠIČ, Jože, 2000: *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.
- VINCENOT, Claude, 1975: *Essai de grammaire slovène*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- VUČKOVAC, Tanja, 2012: *Povedkov prilastek kot samostojni stavčni člen*. *Diplomska naloga*. Mentorica Mojca Smolej. Ljubljana: Filozofska fakulteta.